

Patientinformation vid Spasmodisk Dysfoni

Allmän information

Spasmodisk dysfoni (SD) är en röstrubbning orsakad av ofrivilliga sammandragningar i struphuvudets muskulatur. Symptomen uppkommer endast vid viljestyrd aktivitet ex tal. Vi vet idag inte hur många patienter som har SD men sannolikt finns det ca 900 personer med sjukdomen i Sverige. Ungefär 150 av dessa får behandling med Botulinumtoxin. Flera av struphuvudets muskler kan vara inblandade i onormal aktivitet men i olika grad hos olika personer. Symptomen varierar därför något mellan individer. Det vanligaste formen av är sk adduktor - SD då stämbanden pressas samman kraftigt vid tal varvid rösten blir knarrig och svag med en klang som kommer och går. Talet upplevs oftast av den drabbade som psykiskt och fysiskt mödosamt och tröttande Oftast går det lättare att tala om man förställer rösten på olika sätt, ex att prata högt och sjunga. Abduktor -SD är mindre vanligt och karakteriseras av ofrivilliga röstavbrott med luftläckage. Kramperna finns då i den muskulaturen som sårar på stämbanden. *Skakningar i stämbanden, tremor, kan förekomma tillsammans med SD men uppträder oftare som enskilt symptom.* Rösten kan låta snarlik den vid SD.

Varför får man SD ?

Orsaken till spasmodisk dysfoni är idag okänd. Förr trodde man att det var orsakat av psykologiska faktorer, men modern forskning har visat på en obalans i aktiviteten i de centra i hjärnan som styr samordningen av muskulaturen. Man tror också att en rubbning i hjärnans tolkning av känsel- impulser från insidan av struphuvudet kan spela roll. Ingen har ännu kunnat visa på någon specifik skada i nervsystemet, men man finner ibland snarlika symptom vid vissa neurologiska sjukdomar. SD uppträder alltid helt isolerat och man är och förblir helt frisk för övrigt, men vissa patienter har liknande kramper också i annan muskulatur ex på halsen eller i ansiktet.

Hur ställer man diagnosen ?

Diagnosen ställs genom att man med örat identifierar den karakteristiska rösten och genom att vid stämbandsundersökning bekräfta det typiska rörelsemönstret hos stämbanden vid tal. Speciella testmeningar hjälper till att göra undersökningen mer tydlig. I enstaka fall, om diagnosen är oklar kan man direkt värdera diagnosen genom att prova med behandlingen och se vad som händer.

Hur behandlar man ?

Flera olika behandlingar har förekommit under åren. Röstterapi hos logoped hjälper vissa patienter men oftast bara kortvarigt, men kan vara ett bra sätt att förlänga effekten av botulinumtoxin behandling. Behandling hos psykolog kan hjälpa i de fall då psykisk påfrestning eller ohälsa bidrar till att förvärra symptomen. Avskärning av stämbandsnerven på ena sidan användes med gott resultat på - 70 och - 80 talen men p.g.a. stor tendens till återkomst av symptomen inom några år har denna metod i stort sett frångåtts. Upp till 90% av patienterna med adduktor SD är hjälpta av botulinum toxin behandling..

Botulinumtoxinbehandling

Botulinumtoxinet är ett nervgift som renframställs från bakterien, Clostridium Botulinum. När botulinumtoxin tillförs en muskeln bryter giftet impulsöverföringen mellan nervtråd och muskelfiber under några veckor till månader. De fibrer som påverkas av giftet blir då förlamade och muskeln som helhet blir försvagad så att den inte kan krampa.

Botulinumtoxin ges genom ett stick på halsen, genom huden och in i avsedd muskel. Under injektionen avläses muskelns elektriska aktivitet för att säkerställa nålens läge.

Effekten av injektionen smyger sig på under 1-3 dagar efter given behandling. I början blir det oftast en period (1-4 veckor) med heshet. Rösten blir efter ett par veckor stadigare och flyter bättre under tal. Efter en tid försämras rösten igen. Vanligen krävs injektion 3-4 ggr/år men behandlingsintervallen kan förlängas och dosen minskas, särskilt efter en längre tids behandling.

En vanlig biverkan av injektionen förutom heshet är klumpkänsla i halsen och en tendens att lättare sätt dryck i "vrångstrupen". Dessa symptom är dosberoende och släpper vanligen en vecka efter injektion. Vid rösttremor är behandlingseffekten inte lika dramatisk. Själva skakningarna finns kvar men effekten på rösten kan mildras. Ungefär hälften av patienter med tremor som provat Botulinumtoxin behandling och är hjälpta av den.

Du är varmt välkommen att kontakta mig om du har obesvarade frågor.

Överläkare Katarina Olofsson
Öron-näs och halskliniken, Centrum för rekonstruktiv kirurgi
Norrlands universitetssjukhus
901 85 Umeå
Tel: 090-785 2587 tors 11.45-12.15
Tidsbokningen: 090-785 9139